

Hallituksen esitys laiksi perusopetuslain muuttamisesta (HE 212/2024 vp)

Esa Iivonen

Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Eduskunnan sivistysvaliokunnan
kuulemistilaisuus 20.2.2025

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

TUKI-
OPPILA
MLL

LAPSET ENSIN

Puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käytön rajoittaminen oppitunneilla 1/2

- MLL korostaa, että on välttämätöntä turvata työ- ja oppimisrauha lapsille ja nuorille koulussa.
- Tärkeässä roolissa tässä on sen varmistaminen, että puhelimia tai muita mobiililaitteita ei käytetä opetusta ja työrauhaa häiritsevästi oppitunneilla. Nykylainsäädäntö luo siihen jo varsin hyvät edellytykset.
- MLL pitää ehdotettujen säännösmuutosten tarkoitusta ja tavoitetta kannatettavana.
- Puhelinten ja muiden mobiililaitteiden opetukseen, oppimisen tukeen tai terveydenhoitoon liittymättömän käytön kieltäminen oppitunneilla on perusteltua.

Puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käytön rajoittaminen oppitunneilla 2/2

- MLL pitää kuitenkin merkittävänä puutteena, että esityksessä ei ole arvioitu puhelimen ja muiden mobiililaitteiden käyttämisen nykyisten rajoituskeinojen toimivuutta. Esityksessä ei tuoda esille tutkimuksia tai selvityksiä siitä, miten tehokasta järjestyssäännöillä rajaaminen on ollut.
- On ongelmallista, että ehdotetussa sääntelyssä oppilaiden arkaluontoisten henkilötietojen suoja (sote-palveluiden asiakastiedot) saatetaan loukata tilanteissa, joissa mobiililaitteen käyttö on perusteltua oppitunnilla. On kohtuutonta, että oppilas (hänen huoltajansa) joutuisi lakiehdotuksen mukaisesti pyytämään lupaa rehtorilta tai opettajalta terveytensä hoitoon, johon sisältyy arkaluonteisia henkilötietoja.

Järjestyssääntöjä koskeva säännös puhelimien ja muiden mobiililaitteiden säilytyksestä ja käytöstä

- Ehdotettu koulun järjestyssääntömenettely ennemminkin lisää sääntelyn epävarmuutta kuin selkeyttää sitä. Esitetty lainsäädännös voi johtaa sellaisiin ehdottomiin koulujen järjestyssääntömääräyksiin, joita ei voi pitää perusteluina lasten tarpeiden, hyvinvoinnin ja oikeuksien näkökulmasta.
- MLL korostaa, että koulujen järjestyssäännöissä on varmistettava se, että oppilaalla on mahdollisuus ottaa yhteyttä huoltajaansa ja hoitaa muita kiireellisiä henkilökohtaisia asioitaan. Näitä tilanteita voivat olla esimerkiksi yhteydenotto sosiaali- ja terveydenhuoltoon, harrastuspaikkaan tai auttavaan puhelin- ja verkkopalveluihin.

Opetuksen liialliseen digitalisoitumiseen ei kiinnitetä esityksessä huomiota

- Esityksessä ei tuoda esille, että myös opetuksen liiallisella digitalisaatiolla on kielteisiä vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin, terveyteen ja kehitykseen. Suomessa opetus on jo yläkouluissa (puhumattakaan toisen asteen oppilaitoksista) varsin digitalisoitunutta, eikä sen vaikutuksia oppimiseen, hyvinvointiin ja terveyteen ole riittävällä tavalla tutkittu ja selvitetty.
- Koulukirjojen käyttöä on vähennetty ja osin niistä on luovuttu ja siirrytty digitaalisiin oppimateriaaleihin. Lasten ja nuorten ruutuaika nouseekin huomattavaksi jo pelkästään opetukseen liittyen.
- Esimerkiksi lukemisen vähentyminen ja oppimistulosten lasku voi osin johtua opetuksen liiallisesta digitalisoitumisesta. Lisäksi on tunnistettava, että viihdekäyttö ei rajaudu älypuhelimiin, vaan myös tietokoneilla tapahtuu paljon viihdekäyttöä oppitunneilla.

Mediakasvatuksen tärkeys

- Lapset ja nuoret sekä myös heidän vanhempansa tarvitsevat yhdessä sovittuja rajoja ja sääntöjä sekä ohjausta, tukea ja neuvoja puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttöön.
- Myös opetusalan ammattilaiset tarvitsevat tukea ja tietoa keinoista, joilla lasten ja nuorten mobiililaitteiden käyttöä voidaan rajata. Tähän työhön tulee panostaa ja huolehtia sen resursseista.
- Mediakasvatusta on opettajankoulutuksessa varsin vähän. MLL pitää valitettavana sitä, että opettajien täydennyskoulutuksen voimavaroja on merkittävästi leikattu.

Liikunnallinen elämäntavan lisääminen esi- ja perusopetuksen tavoitesäännökseen

- MLL pitää lisäystä periaatteessa kannatettavana, mutta varsin irrallisena nostona esi- ja perusopetuksen tavoitteisiin.
- MLL korostaa, että on tärkeä varmistaa perusopetuksessa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 29 artiklan velvoitteiden toteutuminen kokonaisuudessaan.
- Liikunnallista elämäntapaa tukisi koulupäivän rakenteellinen kehittäminen, jossa oppituntien väliin sijoitettaisiin erilaista kerhotoimintaa. MLL korostaa koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä harrastamisen Suomen mallin merkitystä liikunnallisen elämäntavan edistämisessä.
- Monet viimeaikaiset lainsäädäntö- ja talousarvioratkaisut heikentävät liikunnallisen elämäntavan edistämistä. Liikunnallisen elämäntavan lisääminen esi- ja perusopetuksen tavoitteisiin näyttäytyykin ”koulu hoitaa” -ajattelulta.

Aluehallintovirastoille oikeus oma-aloitteisesti tutkia, onko opetus järjestetty lain mukaisesti

- MLL pitää kannatettavana, että aluehallintovirastot voisivat ottaa myös oma-aloitteisesti tutkittavaksi, onko perusopetuslaissa tarkoitettu opetus järjestetty lainmukaisesti.
- Tämän tehtävän hoitamiseksi aluehallintovirastolle tulee varata riittävät resurssit. Muutoin esitysehdotuksella ei ole mahdollisuutta toteuttaa tavoitellulla tavalla.
- MLL esittää samalla huolensa valtionhallinnon huomattavista leikkauksista ja niiden vaikutuksista lasten, nuorten ja lapsiperheiden ennakkollisen ja jälkikäteisen oikeusturvan toteutumiseen.

Kiitos mielenkiinnosta!

Esa Iivonen, vaikuttamistyön johtaja

esa.iivonen@mll.fi www.mll.fi

